

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ในบทนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ มีดังนี้

มาตรฐานบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ สรุปเนื้อหาของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36

กิจการต้องจัดทำงบการเงินและพิจารณาว่า มีข้อบ่งชี้ใดที่แสดงให้เห็นว่าสินทรัพย์ของกิจการอาจเกิดการด้อยค่าขึ้นหรือไม่ หากกิจการพบว่ามีข้อบ่งชี้ลักษณะนี้เกิดขึ้นต้องประมาณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ เพื่อพิจารณาว่าสินทรัพย์นั้นด้อยค่าหรือไม่ หากกิจการไม่พบข้อบ่งชี้ลักษณะเช่นนี้ ถือว่าไม่เกิดการด้อยค่าของสินทรัพย์ ซึ่งกิจการจะสามารถแสดงสินทรัพย์นั้นในราคาตามบัญชีต่อไปได้ ข้อบ่งชี้เหล่านี้ เช่น ราคาตลาดของสินทรัพย์ลดลงอย่างเป็นสาระสำคัญในระหว่างงวด โดยจำนวนที่ลดลงนั้นสูงกว่าจำนวนที่คาดว่าจะลดลงตามเวลาที่ผ่านไปหรือจากการใช้งานตามปกติ หรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าสินทรัพย์ล้าสมัย หรือกระแสเงินสดสุทธิได้รับจริง หรือกำไรขาดทุนจากการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากสินทรัพย์มีจำนวนลดลงจากประมาณที่ตั้งไว้อย่างเป็นสาระสำคัญ มาตรฐานฉบับที่ 36 โดยทั่วไปใช้ถือปฏิบัติกับ

- ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
- สินทรัพย์รอการพัฒนา หรือระหว่างการพัฒนา
- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- เงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือเงินลงทุนทั่วไป

ข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าสินทรัพย์อาจเกิดการด้อยค่า ซึ่งมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้ต้องมีการพิจารณาถึงข้อบ่งชี้เป็นอย่างน้อยในการประเมินว่า สินทรัพย์อาจเกิดการด้อยค่าตามข้อบ่งชี้ที่มาจากแหล่งข้อมูลภายนอก และแหล่งข้อมูลภายในกิจการ ดังนี้

ข้อมูลจากภายนอก

1. ราคาตลาดของสินทรัพย์ลดลงอย่างเป็นสาระสำคัญในระหว่างงวดโดยลดลงในจำนวนที่สูงกว่าจำนวนที่คาดว่าจะลดลงตามเวลาที่ผ่านไป หรือ จากการใช้งานตามปกติ

2. มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบในทางลบต่อกิจการในระหว่างงวดหรือในอนาคตอันใกล้อย่างเป็นสาระสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาด หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3. อัตราดอกเบี้ยหรืออัตราผลตอบแทนอื่นในตลาดจากการลงทุนของงวดนั้น เพิ่มขึ้นจนน่าจะมีผลกระทบต่ออัตรากดที่ใช้ในการคำนวณมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์ และทำให้มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์นั้นลดลงอย่างมีสาระสำคัญ

4. สินทรัพย์สุทธิที่แสดงในงบดุลของกิจการมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าตลาดของกิจการ

ข้อมูลจากภายใน

1. มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า สินทรัพย์ล้าสมัย หรือชำรุดเสียหาย
2. มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับลักษณะที่กิจการใช้ หรือ คาดว่าจะใช้สินทรัพย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อใน ทางลบ ต่อกิจการในระหว่างงวด หรือในอนาคตอันใกล้อย่างมีสาระสำคัญ
3. มีหลักฐานจากข้อมูลที่รายงานภายในกิจการ ที่แสดงว่าผลการปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจของสินทรัพย์ได้ลดลงกว่าที่คาดไว้
4. ปัจจัยอื่น ข้อบ่งชี้อื่นที่แสดงให้เห็นว่าสินทรัพย์อาจมีการด้อยค่า

การที่มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ในสถานะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ราคาสินทรัพย์โดยทั่วไปลดลงอย่างมีนัยสำคัญ กิจการส่วนใหญ่ประสบผลขาดทุนจากการดำเนินงานก็จะมีปัจจัยบ่งชี้การด้อยค่าของสินทรัพย์ ทำให้อาจต้องมีการรับรู้ขาดทุนจากการด้อยค่าและเพิ่มผลขาดทุนให้มีจำนวนที่สูงขึ้น แต่เมื่อสถานะเศรษฐกิจฟื้นตัว กิจการมีผลกำไรจากการดำเนินงาน ปัจจัยบ่งชี้การด้อยค่าของสินทรัพย์หมดไป กิจการอาจพิจารณากลับรายการขาดทุนจากการด้อยค่าเป็นรายได้ ทำให้ในงวดนั้นมีผลกำไรที่สูงขึ้นมาก แต่ไม่ได้เกิดจากผลการดำเนินงาน การรับรู้ขาดทุนจากการด้อยค่าในงวดหนึ่งและกลับรายการดังกล่าวเป็นรายได้ในงวดหลังจากนั้น อาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความเข้าใจผิดในผลการดำเนินงานของกิจการ และตัดสินใจลงทุนที่ผิดพลาดได้ นอกจากการประมาณการกระแสเงินสดสุทธิในอนาคต และอัตรากดจะมีผลต่อจำนวนมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนที่ใช้ในการพิจารณาการด้อยค่าแล้ว การพิจารณาว่า ณ วันที่ ในงบดุลมีปัจจัยบ่งชี้ถึงการด้อยค่าของสินทรัพย์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้บริหารและผู้สอบบัญชีด้วยเช่นกัน ดังนั้นสำนักงานสอบบัญชีจึงผลต่อการพิจารณาการด้อยค่าของสินทรัพย์ของกิจการ

นอกจากนี้ ในงวดบัญชีที่มีรายการขาดทุนจากการด้อยค่า งบกำไรขาดทุน รายการขาดทุนจากการด้อยค่า ทำให้กำไรสุทธิลดลงหรือขาดทุนสุทธิเพิ่มขึ้น ในงบดุล สินทรัพย์ที่มีขาดทุนจากการด้อยค่าและสินทรัพย์รวมมีจำนวนลดลง ส่วนในงบกระแสเงินสด ขาดทุนจากการด้อยค่าไม่มีผลโดยตรงต่อกระแสเงินสดของกิจการ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมดำเนินงาน หรือกิจกรรมการลงทุน และสำหรับงวดบัญชีต่อไป ในงบกำไรขาดทุน สำหรับสินทรัพย์ที่ต้องคิดค่าเสื่อมราคาที่มีการด้อยค่า ค่าเสื่อมราคาในงวดต่อไป จะลดลง เนื่องจากมูลค่าตามบัญชีมีจำนวนลดลง ทำให้ค่าใช้จ่ายของงวดหลังจากการด้อยค่าลดลง ถ้าไม่มีผลกระทบจากสาเหตุอื่น กำไรสุทธิจะเพิ่มขึ้นหรือขาดทุนสุทธิจะลดลง ส่วนในงบดุลและงบกระแสเงินสดของงวดหลังจากมีขาดทุนจากการด้อยค่า จะไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อจำนวนที่แสดงในงบดุล และงบกระแสเงินสดของกิจการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยทางด้านของผลกระทบจากปัจจัยทางด้านของขนาดกิจการกับการตกแต่งกำไรทางบัญชี สรุปเป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ขนาดเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตกแต่งรายการทางบัญชี เนื่องจากกิจการขนาดใหญ่จะมีแรงกดดันจากภายนอกมากกว่ากิจการขนาดเล็ก หรืออาจกล่าวว่าการขนาดใหญ่จะมีแรงกดดันจากนักวิเคราะห์ที่คาดหวังในตัวกิจการขนาดใหญ่ มากกว่ากิจการขนาดเล็กทำให้กิจการขนาดใหญ่พยายามหลีกเลี่ยงแนวโน้มของกำไรที่ลดลง ทำให้เกิดจากการตกแต่งกำไรในกิจการขนาดใหญ่มากกว่ากิจการขนาดเล็ก (Barton & Simko, 2002)

Martin (1988) ศึกษาเพิ่มเติมจาก Scherer พบว่า กิจการขนาดใหญ่สามารถจะทำให้กำไรที่เกิดขึ้นในลักษณะชั่วคราวลดลงได้โดยการล้างรายการระหว่างกันด้วยวิธีการปรับราคาเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงสามารถสร้างกำไรที่มีเสถียรภาพได้มากกว่ากิจการขนาดเล็ก

Atiase (1987) เสนอความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกิจการในการพยากรณ์กำไรไว้ว่า กิจการขนาดใหญ่จะมีระดับของความคาดเคลื่อนในการคาดคะเนกำไรในอนาคตต่ำและมีระดับความสามารถในการทำกำไรที่สูงกว่ากิจการขนาดเล็ก

Scherer (1973) ศึกษาความผันผวนของอัตราการเติบโตของกำไรของกิจการขนาดใหญ่จะต่ำกว่ากิจการขนาดเล็กเนื่องจากประสบการณ์ในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยกิจการขนาดใหญ่จะมีการกระจายทรัพยากรทางการเงินทำให้อัตรากำไรที่คาดว่าจะได้รับคงที่นำไปสู่กำไรที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน

Nelson Elliott and Tarpley (2002) ศึกษาพบว่า กิจการขนาดใหญ่จะมีอำนาจเหนือผู้สอบบัญชีมากกว่ากิจการขนาดเล็ก ทำให้การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีเป็นการทำตามความต้องการของ

ลูกค้าเป็นหลัก ส่งผลให้การตรวจสอบบัญชีไม่สามารถลดการตกแต่งกำไรทางบัญชีในกิจการขนาดใหญ่ได้

Strong and Meyer (1987) ทดสอบจากตัวอย่าง 120 บริษัทที่ประกาศการลดมูลค่า (Write Down) สิ้นทรัพย์ถาวร ระหว่าง พ.ศ. 2524-2529 การลดมูลค่าสินทรัพย์ของแต่ละบริษัท โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทก่อนที่บริษัทจะลดมูลค่าสินทรัพย์ โดยเฉลี่ยผลการดำเนินงานของกลุ่มควบคุมที่เป็นบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันที่ไม่มีการประกาศลดมูลค่าสินทรัพย์ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2524-2529 ซึ่งผลการดำเนินงานวัดโดย อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ราคาตลาดต่อหุ้น และกระแสเงินสดต่อหุ้น ของแต่ละบริษัทสำหรับ 3 ปี ก่อนการประกาศการลดมูลค่าสินทรัพย์ พบว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทที่ทำการลดมูลค่าสินทรัพย์มีแนวโน้มที่จะไม่สัมพันธ์กันในการเปรียบเทียบในกลุ่มอุตสาหกรรม ผลการทดสอบลักษณะอื่น ในการลดมูลค่าสินทรัพย์ของแต่ละคู่กับบริษัทที่ไม่ลดมูลค่าสินทรัพย์จับคู่ในอุตสาหกรรมและสินทรัพย์รวม พบว่า การวัดค่าที่สำคัญที่สุดของการลดมูลค่าสินทรัพย์ เกี่ยวกับการตัดสินใจเปลี่ยนผู้บริหารอาวุโส (Senior Management) โดยเฉพาะถ้าผู้บริหารใหม่มาจากนอกบริษัท ผลการดำเนินงานวัดโดย กระแสเงินสดต่อหุ้นและผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นของบริษัทที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์จะต่ำกว่าบริษัทที่ไม่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ อย่างไรก็ตาม การลดมูลค่าสินทรัพย์ จะปรากฏขึ้นระหว่างงวดที่จะมีการปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยมีความสัมพันธ์ลดลงจากปีก่อน ในอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนนี้สูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีการลดลงในภายหลังเป็นการยกยอดขาดทุนสะสม (Loss Carry Forwards) ตามร้อยละของรายได้จากการดำเนินงาน

Elliott and Shaw (1988) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและผลตอบแทนของตลาด (The Financial Accounting Performance and Market Return) ของ 240 บริษัทที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2524-2529 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกจำนวนเฉพาะรายการพิเศษที่ติดลบ (Negative Special Item) ที่มีผลกระทบต่อกำไรรวม 1 % ของสินทรัพย์รวม พวกเขาทดสอบจากรายงานประจำปีของบริษัทที่มีการประกาศลดมูลค่าสินทรัพย์ (Write Down) และไม่รวมตัวอย่างที่ลดมูลค่าสินทรัพย์ที่ไม่เกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหาร (Non Discretionary Write Down) สินค้าและลูกหนี้ที่มีการปรับปรุง ซึ่งอัตราเฉลี่ยการลดมูลค่าสินทรัพย์ = 8.2% (5%) ของสินทรัพย์รวม โดยส่วนใหญ่เกือบ 63 % ของการลดมูลค่าสินทรัพย์จะเปิดเผยในไตรมาส 4 ซึ่งจะเกี่ยวกับรายงานประจำปีของผู้สอบ แต่ไม่รวมในการตรวจระหว่างปี มีหลายบริษัท (39%) จะลดมูลค่าสินทรัพย์ เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง ในปีที่มีบริษัทมีการลดมูลค่าสินทรัพย์อย่างมีสาระสำคัญจะทำให้ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROA & ROE) ต่ำกว่าปีที่ไม่มีการทำลดมูลค่าสินทรัพย์ ในระหว่างงวด 3 ปีที่มีการลดมูลค่า

สินทรัพย์จะมีผลต่อผลตอบแทนของหุ้น (Stock Return) อย่างมีสาระสำคัญ ทำให้การลดลงของการเติบโตของสินทรัพย์และอัตราส่วนกำไรต่อมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์

Heflin and Warfield (1997) ศึกษาการลดมูลค่าสินทรัพย์ เป็น 2 ประเด็น โดย

1. การบันทึกการลดมูลค่าสินทรัพย์ในเวลาที่เหมาะสม
2. การตกแต่งกำไรในอนาคต (Manage Future Earnings)

กลุ่มตัวอย่าง 588 บริษัทที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ (ไม่รวมหนี้สินค้างจ่าย) 845 รายการ ระหว่าง พ.ศ. 2529-2534 ผู้วิจัยเริ่มจากการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ทำการลดมูลค่าสินทรัพย์กับบริษัทในธุรกิจเดียวกันที่ไม่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ ปรากฏว่าบริษัทที่ทำการลดมูลค่าสินทรัพย์มีกำไรต่ำกว่าอย่างมีสาระสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมเดียวกัน สำหรับปีที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์และสำหรับ 3 ปีก่อนหน้านั้น ในทางตรงข้ามบริษัทที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ กำไรโดยทั่วไปจะมากกว่า หรือเท่ากับ มาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarks) ของอุตสาหกรรม สำหรับ 3 ปีก่อนหน้าที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ (Write Down) แต่จะมี ระดับกำไร สอดคล้องใกล้เคียงระดับของอุตสาหกรรมในปีที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์

ผู้วิจัยได้อธิบายและให้ข้อเสนอแนะว่า “รูปแบบของการบริหารกำไร (Earnings Management) ประกอบด้วย การชะลอการลดมูลค่าสินทรัพย์ที่อยู่ระหว่างการตัดสินใจจะลดมูลค่า (Delay of an Impending Write Down) เป็นการยืดระยะเวลาที่จะลดมูลค่าสินทรัพย์จนกระทั่ง ปีที่มีกำไรน้อย โดยไม่คำนึงถึงการลดมูลค่าสินทรัพย์ให้ถูกต้อง”

การวิเคราะห์เพิ่มเติมแสดงให้เห็นว่า อัตราผลตอบแทนประจำปีในปีที่บริษัทมีการลดมูลค่าสินทรัพย์จะสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางตรงข้ามกับมูลค่าของสินทรัพย์ที่ลดลง นอกจากนั้น ผลการศึกษาเรื่องเตรียมการลดมูลค่าสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับกำไรของบริษัท 3 ปีก่อนที่จะลดมูลค่าสินทรัพย์ จึงอาจแสดงว่า การลดมูลค่าสินทรัพย์ไม่บันทึกในเวลาที่เหมาะสม หรือผลกระทบจากการลดมูลค่าหลักทรัพย์อาจเกิดขึ้นภายหลังจากการลดมูลค่าหลักทรัพย์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ปรากฏว่า มีทั้งกรณีการลดสินทรัพย์ให้น้อยที่สุด ก่อนที่จะมีการลดมูลค่าสินทรัพย์ ผู้วิจัยยังให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า บริษัทที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ จะพยายามอย่างยิ่งที่จะชะลอการลดมูลค่าสินทรัพย์ในช่วง 3 ปี และผลการวิจัยจากการทดสอบว่า มีการลดมูลค่าสินทรัพย์เกินกว่ามูลค่าสินทรัพย์ที่ควรลดมูลค่าจริงพบว่า บริษัทไม่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์เกินจริงเพื่อพยายามตกแต่งบัญชีในลักษณะการล้างบาง (Big Bath) แต่พบหลักฐานสนับสนุนบางประการว่า บริษัทลดมูลค่าสินทรัพย์เพื่อการปรับเกี่ยกำไรให้สม่ำเสมอ (Smooth Earnings)

Peetathawatchai and Komutphonng (2004) ได้ศึกษาแนวปฏิบัติของมาตรฐานการบัญชี เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ในบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถาม เนื้อหา งานวิจัยสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาเชิงลึกถึงการใช้มาตรฐานบัญชีฉบับที่ 36 ของไทย เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ โดยสอบถามจากผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชี ผู้วิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่ม ทั้งผู้ทำบัญชีและผู้สอบบัญชีได้ประเมินตนเองและโดยเฉลี่ยมีความเข้าใจมาตรฐาน ระดับความเข้าใจของผู้สอบบัญชีมีนัยสำคัญมากกว่าผู้ทำบัญชี อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกลุ่มยังไม่เข้าใจในหลายหัวข้อในเรื่อง การด้อยค่า โดยเฉพาะสินทรัพย์ที่อยู่ภายใต้การถือปฏิบัติของมาตรฐานนี้ สินทรัพย์รวมถึง หน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดและสินทรัพย์องค์กร และมูลค่าของเงินลงทุนทั่วไป ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีปัญหาในการนำมาตรฐานมาใช้ในการหามูลค่าจากกระแสเงินสดในอนาคต หรืออัตราคิดลด อัตราส่วนที่สูงมากของการประเมินสินทรัพย์ที่ใช้บันทึกการด้อยค่า ถึงแม้ว่าส่วนมากนักบัญชีและผู้สอบบัญชีจะเป็นผู้ให้ข้อมูลและใช้มาตรฐานฉบับนี้ ระดับของการให้ข้อมูลของผู้สอบบัญชีมีนัยสำคัญมากกว่าผู้ทำบัญชี โดยเหตุผลสำคัญของผู้ทำบัญชีจะมองที่มูลค่าของกิจการ ส่วนผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญมากกว่าในเรื่องประโยชน์ของผู้ใช้ทางการเงินและความเสี่ยงของกิจการ

Collins, Kathari, and Rayburn (1987) ศึกษาเรื่อง Firm Size and the Information Content of Price with Respect to Earnings ขนาดของกิจการและข้อมูลของราคาหลักทรัพย์ มีความสัมพันธ์ของข้อมูลกำไร ในงานวิจัยนี้ ได้มีความพยายามที่จะเสนองานของ BLM (1980) โดยการแบ่งบริษัทตามขนาดของกิจการ โดยวัดจากควมมีคุณค่าของข้อมูล (Information Content) ข้อมูลจากราคาหลักทรัพย์ในเรื่องเกี่ยวกับกำไรในอนาคต ขนาดของกิจการจะทำให้เห็นตัวแทนของข้อมูลที่เป็นไปได้ในการเพิ่มกำไรซึ่งมีผลสะท้อน ในระยะเวลาที่ผ่านมาของกำไร และจำนวนของผู้ที่มีส่วนร่วมในตลาด และกระบวนการของข้อมูล สอดคล้องกับสมมติฐาน โดยพบว่าตัวแบบที่ใช้ราคาเป็นเกณฑ์ (Price Base Models) มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญสูงกว่าตัวแบบที่ใช้การสุ่ม (Random Walk) และตัวแบบที่ใช้การสุ่มบวกการปรับ (Random Walk Plus Drift) เพื่อใช้ในการทำนายกำไรของบริษัทขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม สำหรับบริษัทขนาดเล็ก พบว่ามีความแตกต่างเล็กน้อยเมื่อใช้ตัวแบบที่ใช้ราคาเป็นเกณฑ์ และไม่แตกต่างจากการใช้ตัวแบบอนุกรมเวลา (Time Series Models) ข้อค้นพบนี้มีความสำคัญต่อระเบียบวิธีวิจัยอย่างมีสาระสำคัญ สำหรับที่จะศึกษาการวัดค่าระดับทางสังคมระหว่างกำไรทางบัญชี (Accounting Earnings) และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ (Stock Return) มากกว่า 1 จวระยะเวลาบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลจากวิจัย ได้เสนอแนะสำหรับบริษัทขนาดใหญ่ การใช้ตัวแบบอนุกรมเวลาอย่างง่ายตัวแปรเดียว (Simple Univariate Time Series Model) ไม่เพียงพอที่จะเป็นตัวแทน สำหรับการทำนายกำไรของตลาดที่เกิน 1 ปี

Cotter, Stokes, and Wyatt (1998, pp. 157-179) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลดมูลค่าสินทรัพย์จากบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมในประเทศออสเตรเลีย โดยคำนวณมูลค่าสินทรัพย์ที่ควรลดมูลค่าตามนโยบายการบัญชีและรายการคงค้างที่ผู้บริหารอาจตัดสินใจให้เกิดขึ้นตามแนวทางกลยุทธ์กำไร (Income Strategy Approach) โดยมุ่งศึกษาแรงจูงใจและปัจจัยยับยั้งที่ผู้บริหารของบริษัทใช้พิจารณาขนาดของการลดมูลค่าสินทรัพย์จำแนกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่

1. โอกาสที่บริษัทจะลดมูลค่าของสินทรัพย์ (Probability of Asset Impairment and Decline in Asset Values) โดยวัดจาก
 - 1.1 โอกาสการเจริญเติบโต (Growth Option)
 - 1.2 ขนาดของกิจการ (Firm Size)
 - 1.3 การเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงาน (Change in Performance)
2. กำลังความสามารถในการรับผลขาดทุนจากการมูลค่าสินทรัพย์ (Capacity to Write Down)
 - 2.1 เงินสดสำรองของกิจการ (Cash Reserves)
 - 2.2 อัตราส่วนสภาพเสี่ยง (Leverage)
3. การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร (Management Changes)

คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลงบการเงินของบริษัทมหาชนในกลุ่มอุตสาหกรรมของออสเตรเลีย จำนวน 82 บริษัท จากอุตสาหกรรมเกษตร ก่อสร้าง ผลิต ขนส่งและสื่อสาร ค้าส่งและค้าปลีก การลงทุน การบริการและต้นทุนการ และกลุ่มอื่น ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2536 มาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ตัวแปรเชิงเดียว การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ผลปรากฏว่า ปริมาณการลดมูลค่าของสินทรัพย์สัมพันธ์กับปัจจัยทั้งสามอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผลการทดสอบยืนยันเกี่ยวกับกลไกบรรษัทภิบาลพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับปริมาณการลดมูลค่าของสินทรัพย์

สรุปแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดทฤษฎี มาตรฐานบัญชี ได้กำหนดว่า หากมีข้อบ่งชี้ถึงการด้อยค่าของสินทรัพย์ กิจการต้องคำนวณหามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบหามูลค่าที่สูงกว่าระหว่างมูลค่าขายสุทธิกับมูลค่าจากการใช้ ถ้ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชี แสดงว่าสินทรัพย์เกิดการด้อยค่าขึ้น ซึ่งกิจการต้องบันทึกลดมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ลงให้เท่ากับมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน และต้องรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าดังกล่าวในงบกำไรขาดทุน

จากการศึกษางานวิจัยของต่างประเทศเกี่ยวกับการด้อยค่าของสินทรัพย์ พบว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทที่ทำการลดมูลค่าสินทรัพย์ มีแนวโน้มที่จะไม่สัมพันธ์กัน ในการเปรียบเทียบในกลุ่มอุตสาหกรรม และผลการดำเนินการของบริษัทที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์จะต่ำกว่า บริษัทที่ไม่มีการด้อยค่าของสินทรัพย์ โดยส่วนใหญ่การลดมูลค่าสินทรัพย์ จะเปิดเผยในไตรมาส 4 และมีหลายบริษัทที่มีการมูลค่าสินทรัพย์ เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง ในปีที่มีการลดมูลค่าสินทรัพย์อย่างมีสาระสำคัญ จะทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROA & ROE) ต่ำกว่าปีที่ไม่มีทำการลดมูลค่าสินทรัพย์ และยังพบว่า ไม่มีหลักฐานที่ทำให้เชื่อว่า มีการลดมูลค่าสินทรัพย์ในบริษัท กับ Incentive to Take a Bath หรือ พฤติกรรมล้างบางเพื่อสร้างผลตอบแทน และมีหลักฐานที่สนับสนุนการลดมูลค่าสินทรัพย์ที่มีลักษณะเหมือน Smooth Earnings หรือ การเกลี้ยกล่อม จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทย พบว่า ระดับความเข้าใจของผู้สอบบัญชีมีนัยสำคัญมากกว่าผู้ทำบัญชี อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกลุ่มยังไม่เข้าใจในหลายหัวข้อในเรื่องการด้อยค่า และยังมีปัญหาในการนำมาตรฐานมาใช้ ถึงแม้ว่าส่วนมากนักบัญชีและผู้สอบบัญชีจะเป็นผู้ให้ข้อมูลและใช้มาตรฐานฉบับนี้ ระดับของการให้ข้อมูลของผู้สอบบัญชีมีนัยสำคัญมากกว่าผู้ทำบัญชี โดยเหตุผลสำคัญของผู้ทำบัญชีจะมองที่มูลค่าของกิจการ ส่วนผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญมากกว่าในเรื่องประโยชน์ของผู้ใช้งบการเงินและความเสี่ยงของกิจการ